

Ortaokul Öğrencilerinin Uzaktan Eğitime Yönelik Metaforik Algıları

Metaphoric Perceptions of Secondary School Students About Distance Education

Seyhan Can Öztürk

Uzm. Öğrt., Tepeköy Hacı Demir İlkokulu, Yeşilyurt, Malatya, Türkiye

ORCID ID: 0000-0002-8531-8354

Mehmet Demirhan

Uzm. Öğrt., Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sınıf Eğitimi Böl., Adana, Türkiye

ORCID ID: 0000-0003-3053-8875

Mehmet Öztürk

Uzm. Öğrt., Sümer Ortaokulu, Yeşilyurt, Malatya, Türkiye

ORCID ID: 0000-0003-2236-0800

ÖZET

Öğrencilerin uzaktan eğitime erişim sağlamalarında yaşadıkları çeşitli sorunlar, uzaktan eğitime yönelik algılarda farklılıklar meydana getirmiştir. Bu araştırmada ortaokul öğrencilerinin uzaktan eğitime ilişkin algılarının metaforlar yoluyla ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden olgubilim deseni kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 2020-2021 eğitim öğretim yılı Bahar yarıyılında Malatya il merkezindeki okullarda öğrenim gören ve uzaktan eğitim ile öğrenme faaliyetlerine katılan 8. sınıfta öğrenim gören toplam 76 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme formunda öğrencilerin cinsiyet, uzaktan eğitime erişimde kullandıkları teknolojik araçlar ve öğrenim gördükleri kurum türlerine ilişkin bilgilere yer verilmiştir. Ayrıca öğrencilerin uzaktan eğitime ilişkin metaforlarının ortaya çıkarılması amacıyla "Uzaktan eğitim .....benzer. Çünkü....." ifadesi kullanılmıştır. Araştırma verilerinin analizinde nitel veri analiz yöntemlerinden içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Araştırma sonucunda özel okullarda öğrenim gören öğrencilerin devlet okulundaki öğrencilere göre birden fazla teknolojik araç, tablet ve bilgisayar kullanarak uzaktan eğitime erişim sağlamaktadırlar. Ayrıca özel okullarda öğrenim gören öğrencilerin uzaktan eğitime ilişkin metaforlarının daha olumsuz olarak ortaya çıktığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Uzaktan Eğitim, Metafor, Ortaokul Öğrencileri

ABSTRACT

Various problems experienced by students in accessing distance education have created differences in perceptions towards distance education. In this research, it is aimed to reveal the perceptions of secondary school students regarding distance education through metaphors. In the research, the phenomenon pattern from qualitative research methods was used. Working group of the research 2020-2021 academic year 8. It constitutes a total of 76 students studying in the classroom. The research used a semi-structured interview form developed by the researcher as a data collection tool. In the interview form, information about the technological products that students use in access to gender, distance education and the types of institutions they study. In addition, "Remote education .....benz er. Because.....The expression..." is used. Content analysis method from qualitative data analysis methods was used in the analysis of research data. As a result of the research,

students studying in private schools provide access to distance education using multiple technological tools, tablets and computers compared to students in public school. It has also been concluded that the metaphors of distance education for students studying in private schools are more negative.

Keywords: Distance Education, Metaphor, Secondary School Students

1. GİRİŞ

Uzaktan eğitim, bir okulda her zaman fiziksel olarak bulunamayan öğrencilerin eğitimidir (Cantürk ve Cantürk, 2021). Geleneksel olarak uzaktan eğitim, eğitime erişim imkânı bulunmayan bireylerin posta yoluyla eğitilmesi ve bilgilendirilmesini ifade etmekte iken, günümüzde uzaktan eğitim internet aracılığıyla çevrimiçi ve canlı olarak yapılabilmektedir. Uzaktan eğitimin gelişmesinde uluslararası internet ağının yaygınlaşması ve bilişim teknolojilerinin gelişmesi etkili olmuştur. Tarihi süreçte uzaktan eğitim posta yoluyla, radyo, televizyon, telefon, internet gibi araçlarla sağlanmıştır (Borgerding, 2017).

Uzaktan eğitimi gerekli ve zorunlu hale getiren sosyal ekonomik etkenlerin yanında salgın hastalık gibi insanların yaşamını tehdit eden unsurlar da etkili olmaktadır (Yılmaz vd., 2017). Teknolojinin yakın geçmişte hızlı bir şekilde gelişmiş olması ve günümüzde Covid-19 pandemisi gibi dünya genelinde bir salgının yaşanması, bireylerin çalışma ortamlarında ve eğitim durumlarında olağanüstü tedbirlerin alınmasına neden olmuştur. Pandemi, dünya çapında okulların büyük çoğunluğunun kapanmasına neden olmuştur. Buna bağlı olarak birçok okul, Zoom, Cisco Webex, Google Meet, Microsoft Teams ve Edgenuity gibi platformlar aracılığı ile çevrimiçi uzaktan öğrenme uygulamalarına geçiş yapmıştır. Bu geçiş internet özellikli bir cihaza veya sabit bir internet bağlantısına erişimi olmayan öğrenciler üzerindeki etkisi konusunda endişeler ortaya çıkarmıştır. Pandemi sürecinde uzaktan eğitim, birçok öğrenci ve öğretmen için eşzamanlı öğrenmeyi kesintiye uğratmış, eşzamanlı ve planlı eğitim sözleri zarar görmüştür (Çivril, Aruğaslan & Özkara, 2018).

Öğrenciler uzaktan eğitimi, hayat boyu öğrenme temelinde beceri, yetkinlik ve bilgilerini geliştirmek amacı ile hızla değişen iş hayatına uyum sağlamak, kendi meslekleriyle ilgili hususlarda daha nitelikli ve verimli hale gelebilmek, bilgilerini güncel tutmak gibi nedenlerle tercih edebilmektedirler (Deignan, Semino & Paul, 2019; Schulte, 2018). Uzaktan eğitim hem genel halk hem de işletmeler için eğitim ve öğretime erişimi genişletebilir çünkü esnek planlama yapısı kişisel sorumlulukların getirdiği birçok kısıtlamanın etkilerini azaltır. Bazı faaliyetlerin saha dışında geliştirilmesi, kurumsal binalara ve altyapıya olan geleneksel talepten kaynaklanan kurumsal kapasite kısıtlamalarını hafifletmektedir. Ayrıca alanda daha fazla uzmana ve çeşitli coğrafi, sosyal, kültürel, ekonomik ve deneysel geçmişlere sahip diğer öğrencilere daha fazla erişim potansiyeli sağlayabilir (Mullet, Kettler & Sabatini, 2011). Yaşam boyu öğrenme süreçlerinin yaygınlaşmasına katkı sağlayabilir. Uzaktan eğitim programları kurumsal inovasyon için faydalı olabilir ve çoğu zaman yüz yüze öğrenme programları kadar etkilidir (Demirbilek, 2021).

Uzaktan eğitimde yapılan iyileşme, sürekli teknolojik gelişmelere paralel olarak artmaktadır (Doğan & Koçak, 2020). Günümüz çevrimiçi iletişimi, öğrencilerin dünya çapında akredite edilmiş okullar ve yüz yüze öğrenmede erişimi mümkün olmayan programlarla ilişki kurmalarını sağlar. Uzaktan eğitim yoluyla küresel kurumlara katılma fırsatı sağlar (Smyth, 2020). Ders sırasında öğrencilerin birbirleriyle etkili iletişim kurabilme olanağı sağlar. Ayrıca uzaktan eğitim sayesinde eğitim maliyetlerinin azaltılması ve ulaşım maliyetini kaldırarak

öğrencileri finansal olarak önemli miktarda kurtarmaya yardımcı olabilir (Bullough, 1991; Soto-Andrade, 2020).

Uzaktan eğitim sınıflarında, öğrenciler geleneksel sınıfların sağlayamayacağı şekilde öğrenebilirler. İyi öğrenme deneyimlerini teşvik edebilir ve bu nedenle öğrencilerin uzaktan eğitim öğrenmelerinden daha yüksek memnuniyet elde etmelerini sağlar. Örneğin, öğrenciler ihtiyaçlarına göre derslerini bir kereden fazla izleyebilirler. Ders tasarımı ve öğrenme ortamı en uygun koşullarda olduğunda, uzaktan eğitim öğrencileri öğrenme deneyimlerinden daha fazla memnun kalmaya yönlendirebilir.

Uzaktan eğitim, hareket kabiliyeti sınırlı ya da engellilik veya hastalık nedeniyle geleneksel bir okul ortamına devam edemeyen öğrencilerin iyi bir eğitim almasını sağlayabilir. Ayrıca uzaktan eğitim, davranış bozuklukları nedeniyle genel eğitim hizmetlerinden mahrum kalan ergenler için de bir fırsat sunabilir (Güngörmez, 2020). Uzaktan eğitim, içeriğin sürekli iyileştirilmesi için iş birliği yapma, paylaşma, sorgulama, çıkarım yapma ve yeni yöntemler ve teknikler önerme yeteneğine sahiptir. Bir kursu her birey için uygun bir hızda tamamlama yeteneği, zaman ve programda kişisel talepler göz önüne alındığında öğrenmenin en etkili yoludur. Akıllı telefon, tablet, bilgisayar gibi cihazlarla erişilebilen uzaktan eğitim ortamları, bireylere kendi hızında öğrenme ile maksimum esneklik ve yetenek sağlamaktadır (Cantürk ve Cantürk, 2021).

İnternet ağı bilgi ve iletişim teknolojilerinin yaygınlaşması ile uzaktan eğitim faaliyetlerinde önemli artışlar meydana gelmiştir. Uzaktan eğitim bireylerin buldukları ortamdan fiziksel olarak oldukça uzak mekanlarda meydana gelen eğitim öğretim faaliyetlerini takip etmelerine imkân sağlamaktadır. Ancak uzaktaki eğitim hizmetlerine erişim sağlamada internet altyapısı, teknolojik araçların bulunması ve yeterlik düzeyleri gibi çeşitli sorunlar ortaya çıkabilmektedir. Günümüzde ortaya çıkan Covid-19 pandemisi nedeniyle dünya genelinde uzaktan eğitim faaliyetleri önemli ölçüde artış göstermiştir. Ancak bahsedilen teknolojik sorunlar ve internet alt yapısına ilişkin sorunların bulunması, eğitim almayı amaçlayan bireyler arasında farklılıkların ortaya çıkmasına neden olmuştur. Teknolojik açıdan yeterli donanıma sahip ve internet altyapısının bulunduğu ortamlarda uzaktan eğitime erişim kolay sağlanmakta iken-bu imkanların bulunmadığı bölgeler ve bireylerin uzaktan eğitime erişimde sorunlar meydana gelmiştir. Bu nedenle eğitim-öğretim süreçlerinde aksamalar olmuş ve beklenen eğitim faaliyetleri gerçekleştirilememiştir. Uzaktan eğitim hizmetlerinden faydalanma durumuna göre, bireylerin algılarında farklılıklar meydana gelmiştir. Bu algıların ortaya çıkarılması ve algılarda farklılıkları meydana getiren unsurların belirlenmesi, hem uzaktan eğitim faaliyetlerinin başarıya ulaştırılması hem de bireylerin beklentilerinin karşılanması bakımından önemli görülmektedir. Dolayısıyla 8. sınıf öğrencilerinin uzaktan eğitime ilişkin algılarının metaforlar yoluyla ortaya çıkarılması amacıyla gerçekleştirilen bu araştırma, öğrencilerde uzaktan eğitim algılarının belirlenmesi ve algıya neden olan unsurların tespit edilmesi bakımından önem taşımaktadır.

Bu araştırmada ortaokul öğrencilerinin uzaktan eğitime ilişkin algılarının metaforlar yoluyla ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Bu amaçla aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Devlet okullarında öğrenim gören ortaokul 8. sınıf öğrencilerinin uzaktan eğitime ilişkin metaforik algıları nelerdir?
2. Özel okullarda öğrenim gören ortaokul 8. sınıf öğrencilerinin uzaktan eğitime ilişkin metaforik algıları nelerdir?

3. Devlet ve özel okullarda öğrenim gören öğrencilerin uzaktan eğitime erişim durumları ve uzaktan erişimde en çok kullandıkları teknolojik araçlar nelerdir?

2. YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Modeli

Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden olgubilim deseni kullanılmıştır. Olgubilim araştırmaları doğrudan ya da dolaylı olarak gözlemlenebilen, algıların ve yaşantıların ortaya çıkarılmasını amaçlayan araştırma modelleridir (Karataş, 2015). Bu araştırma da ortaokul öğrencilerinin uzaktan eğitime yönelik metaforlarının ortaya çıkarılması nedeniyle olgubilim deseninde tasarlanmıştır.

2.2. Çalışma Grubu/Katılımcılar

Araştırmanın çalışma grubunu 2020-2021 eğitim-öğretim yılı bahar yarısında Malatya il merkezindeki okullarda öğrenim gören ve uzaktan eğitim ile öğrenme faaliyetlerine katılan 8. sınıfta öğrenim gören toplam 76 öğrenci oluşturmaktadır. Öğrencilerde verilerin çeşitliliğinin sağlanması amacıyla devlet ve özel kurumlarda öğrenim gören öğrenciler araştırmaya dahil edilmiş, farklı metaforların ortaya çıkarılması sağlamıştır. Öğrencilerin araştırmaya katılmasında gönüllülük esasına dikkat edilmiştir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin demografik özelliklerine göre dağılımları incelenmiştir. Devlet okulunda araştırmaya katılan 39 8. sınıf öğrencisinden %66,7'si kız, %33,3'ü erkektir. Devlet okulundaki öğrencilerin %53,8'i yalnızca telefon, %7,7'si yalnızca tablet, %17,9'u yalnızca bilgisayar, %17,9'u ise birden fazla teknolojik ürün kullanarak canlı derslere katılım sağlamaktadır. Özel okullardan araştırmaya katılan 37 8. sınıf öğrencisinden %45,9'u kız, %54,1'i erkektir. Özel okullardaki öğrencilerin %5,4'ü yalnızca telefon, %5,4'ü yalnızca tablet, %62,2'si yalnızca bilgisayar, %27'si ise birden fazla teknolojik ürün kullanarak canlı derslere katılım sağlamaktadır.

2.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme formunda öğrencilerin cinsiyet, uzaktan eğitime erişim da kullandıkları teknolojik araç ve öğrenim gördükleri kurum türlerine ilişkin bilgilere yer verilmiştir. Ayrıca öğrencilerin uzaktan eğitime ilişkin metaforlarının ortaya çıkarılması amacıyla "Uzaktan eğitim .....benzer. Çünkü....." ifadesi kullanılmıştır.

2.4. Verilerin Analizi

Araştırma verilerinin analizinde nitel veri analiz yöntemlerinden içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. İçerik analizinde katılımcılardan nitel veri toplama yöntemleri ile elde edilen verilerin, tema ve kodlamaları verilere göre farklılık göstermekte olup; analizlere ilişkin önceden belirlenmiş tema ve kodlamalar bulunmamaktadır (Miles & Huberman, 1994). Nitekim bu araştırmada da öğrencilerden elde edilen verilerden çıkarılan metaforlar önceden belirlenmemiş, elde edilen verilere göre açıklanmıştır.

2.5 Geçerlik ve Güvenirlik

Nitel araştırma çalışmalarında geçerliliğin ve güvenirliliğin sağlanmasında "uzman görüşü" ve "uzman incelemesi" uygulanan belirli yöntemlerdendir (Merriam, 2013). Taslak görüşme formu alanında uzman bir kişinin görüşüne sunulmuştur. Daha sonra düzeltmeler yapılarak

görüşme formuna son şekli verilmiştir. Nitel araştırmalarda çalışma grubundan doğrudan alıntılar yapmak ve alıntıları en doğal haliyle sunmak çalışmanın güvenilirliğini artırmaktadır (Büyüköztürk vd., 2019). Araştırmacı çalışmanın güvenilirliğini artırmak için topladığı verileri olduğu gibi aktarmış, geçerliği artırmak için de süreç ayrıntılı olarak anlatılmıştır.

3. BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde ortaokul öğrencilerinin uzaktan eğitime ilişkin metaforlarının ortaya çıkarılmasına yönelik yapılan görüşme sonucunda elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 1. Öğrencilerin demografik özelliklere göre dağılımları

Okul Türü	Değişkenler	N	%	
Devlet	Cinsiyet	Kız	26	66.7
		Erkek	13	33.3
	Kullanılan teknolojik ürün	Telefon	21	53.8
		Tablet	3	7.7
		Bilgisayar	7	17.9
		Birden fazla ürün	7	17.9
	Toplam	39	100	
Özel	Cinsiyet	Kız	17	45.9
		Erkek	20	54.1
	Kullanılan teknolojik ürün	Telefon	2	5.4
		Tablet	2	5.4
		Bilgisayar	23	62.2
		Birden fazla ürün	10	27
	Toplam	37	100	

3.1. Devlet Okullarında Öğrenim Gören Öğrencilerin Uzaktan Eğitim Algılarına Yönelik Bulgular

Devlet kurumunda öğrenim gören 8. sınıf öğrencilerinin uzaktan eğitime ilişkin algıları "Uzaktan eğitim..... benzer. Çünkü....." şeklinde ifadelerle ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır. Öğrencilerin verdikleri yanıtlar Tablo 2'de verilmiştir. Burada yer alan ifadeler benzer özelliklere göre sınıflandırılarak tema, alt tema ve kodlamalar yapılmıştır. Yapılan tema, alt tema ve kodlamalar tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 2. Devlet kurumunda öğrenim gören 8. sınıf öğrencilerinin uzaktan eğitim algılarına ilişkin tema alt tema ve kodlamalar

Temalar	Alt Temalar	Kodlar	Frekans
Olumlu	Teknoloji/Araç	Teknoloji	1
		Telefon	1
	Fayda	Yararlı Şeylere	1
		Yemek yemeye	1
	Zaman	Saatli duvar	1
		Yolculuk	1
		Film	1
		Kitap	1
		Kum saati	1

Temalar	Alt Temalar	Kodlar	Frekans
		Televizyon izleme	1
	Eğitim	Yüz yüze eğitim	1
		Evde ders çalışma	1
	Oyun	Oyun oynamaya	1
	Mecburiyet	Hapis	1
	Teknoloji/Araç	Tren Vagonu	1
	Kötü/Zarar	Stres	1
		Karmaşıklık	2
		Kötü bir şeye	2
	Eksiklik	Çatısız bir ev	1
		Televizyonsuz kumanda	1
Olumsuz		Kulağı zor duyan bir insana	1
	Hayvan	Yengeç	1
		Zehirli böcek	1
	Belirsizlik	Boş derse	1
		Hiçbir şeye	1

Yapılan kodlamalar ve metaforlara ilişkin tema ve alt temalar incelendiğinde öğrencilerin uzaktan eğitimi *kitap, yengeç, zehirli böcek, saatli duvar, evde ders çalışma, yolculuk, film, tren vagonu, teknoloji, oyun oynama, kum saati, kulağı zor diyen bir insan, yemek yeme, hapıs, stres, karmaşıklık, telefon, yüz yüze eğitim, çatısız bir ev, televizyon izleme, yararlı şeyler, televizyonsuz kumanda, boş ders, kötü bir şey* şeklinde algıladıkları ve 39 öğrencinin ifadesinden 11 farklı metaforik alt tema ifade edilmiştir.

Öğrencilerin bu algılarına yönelik kodlamalar incelendiğinde uzaktan eğitim ile ilgili olumlu ve olumsuz algıların olduğu görülmektedir. Uzaktan eğitimi bir öğrenci (Ö1) *kitaba benzeterek faydalı olarak tanımlamış, bazı öğrencilerin ise zaman kaybı (Ö4), verimsiz (Ö9), kötü bir şey (Ö36), çoğunlukla kötü (Ö10, Ö11), anlamıyoruz (Ö24, Ö34), zaman geçirmek dışında faydalı değil (Ö12), teknoloji bağımlılığına artırma (Ö18), seslerin sürekli gidip gelmesi (Ö39)* şeklinde olumsuz tanımlamalar yaptıkları tespit edilmiştir.

Devlet kurumunda öğrenim gören öğrencilerin uzaktan eğitimi benzettikleri kavramlar (metaforlar) incelendiğinde uzaktan eğitime ilişkin olumlu ve olumsuz algıların bulunduğu söylenebilir. Örneğin uzaktan eğitimi kitaba benzeten öğrenci (Ö1) bu benzetmeyi *"Herkes derse girmeyenler bile onun işe yaramaz olduğunu düşünür. Oysaki yüzyüze eğitimden pek farkı yoktur. Bence uzaktan eğitim çok faydalıdır."* şeklinde ifade etmiştir. Uzaktan eğitime yönelik eleştiri ifade eden ve tren vagonuna benzeten öğrenci (Ö8) *"Canlı derslerin verimli geçtiğini düşünmüyorum ama canlı derslerde daha rahatız verimli geçmese de rahat oluyor. Birde dersleri çok ard arda koyuyorlar."* ifadesi ile bu benzetmeyi açıklamıştır. Benzer şekilde uzaktan eğitime yönelik bir şey anlaşılmadığını hemen ifade eden ve eleştiren bir metafor kullanarak kolay ve zor duyan bir insana benzeten öğrenci (Ö15) bu benzetmeyi *"Uzaktan eğitimden bir şey anlamak zor. Kulakları zor duyan insan nasıl bir şeyi duymakta zorlanıyorsa öğrenci de uzaktan eğitimde anlatılanları zor anlıyor."* şeklinde ifade etmiştir. Benzer şekilde uzaktan eğitimi sanal oyunlara benzeten öğrenci (Ö32) bu benzetmesini *"Uzaktan eğitimde de aynı şey var. Ama bazı öğrencilerinde imkanı olmadığı için giremiyor ve bu yüzden çoğu öğrenci yararlanamıyor. Katılan çoğu öğrenci ise bazen hiç bir şey anlamıyor."* şeklinde açıklamış ve uzaktan eğitimden bir şey anlaşılmadığını ifade etmiştir.

3.2. Özel Okullarda Öğrenim Gören Öğrencilerin Uzaktan Eğitim Algılarına Yönelik Bulgular

Özel kurumlarda öğrenim gören 8. sınıf öğrencilerinin uzaktan eğitime ilişkin algıları "Uzaktan eğitim..... benzer. Çünkü....." şeklinde ifadelerle ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır. Öğrencilerin verdikleri yanıtlar tablo 4'te verilmiştir. Burada yer alan ifadeler benzer özelliklere göre sınıflandırılarak tema, alt tema ve kodlamalar yapılmıştır. Yapılan tema, alt tema ve kodlamalar tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 3. Özel kurumlarda öğrenim gören 8. sınıf öğrencilerinin uzaktan eğitim algılarına ilişkin tema alt tema ve kodlamalar

Temalar	Alt Temalar	Kodlar	Frekans	
Olumlu	Teknoloji/Araç	Görüntülü aramaya	1	
		Online alışverişe	1	
	Sağlık Eğitim	Sağlıklı olmaya	1	
		Okula	1	
	Olumsuz	Niteliksiz Eğitim	Boş geçen derse	10
			Proje ödevine	1
Tam eğitimsiz hayata			1	
Gereksiz/Eksiklik		İçi boş bir kutu	1	
		Kullanılmayan altın	1	
		Çorak bir arazi	3	
	Çok kötü bir felakete	4		
	Tuzsuz çorba	1		
	Mecburiyet	Doktor reçetesi	1	
Kötü/Zarar	Mecburiyet	Yazın evde kalmaya	1	
		Bir çöplüğe	1	
	Kötü/Zarar	Gereksiz bir şeye	1	
		Bilgisayar Bağımlılığı	1	
		Çikolatalı yulafa	1	
		Zarara	1	
		Disiplinsizliğe	1	
		Zaman kaybı	1	
Sıkıcı	2			

Yapılan kodlamalar ve metaforlara ilişkin tema ve alt temalar incelendiğinde öğrencilerin uzaktan eğitimi *yazın evde kalma, boş geçen dersler, içi boş kutu, görüntülü arama, disiplinsizlik, kullanılmayan altın, niteliksiz eğitim, proje ödevleri, bilgisayar bağımlılığı, gereksiz bir şey, çorak bir arazi, tuzsuz bir çorba, doktor reçetesi, zaman kaybı, çöplük, tam eğitimsiz hayat, çok kötü bir felaket, zarar, okul, çikolatalı yulaf, sağlık ve online alışveriş* şeklinde algıladıkları ve 37 öğrencinin ifadesinde 7 farklı metaforik alt tema ifade edilmiştir.

Öğrencilerim bu metaforik algılara yönelik ifadelerinden yapılan kodlamalar *sıkıcı (Ö40,Ö41), verimli geçmiyor (Ö49), hiçbir şey anlamadım ve Konak dedikleri çıktı (Ö56), kişi uzaktan eğitim ve anlatılanları anlamaz (Ö44), hayatımda bir boşluğu (Ö61), verim alamazsın (Ö62), hiçbir şey anlamıyorsun (Ö68,Ö69), sağlığımız için evde kalıyoruz (Ö74), televizyon izliyormuş gibi ders istiyor (Ö66), yaşadığımız ile ekrandan gördüğümüz aynı değildir (Ö76), kafası görünür mikrofonla konuşulur (Ö46)* şeklinde tanımlamalar yaptıkları tespit edilmiştir.

Özel kurumlarda öğrenim gören öğrencilerin uzaktan eğitimi benzettikleri kavramlar (metaforlar) incelendiğinde uzaktan eğitime ilişkin olumlu ve olumsuz algıların bulunduğu söylenebilir. Örneğin uzaktan eğitimi yazın evde kalmaya benzeten öğrenci (Ö41) bu metafora ilişkin "*çok sıkıcı*" açıklamasında bulunmuştur. Benzer şekilde uzaktan eğitime ilişkin eleştirel bir metafor kullanarak boş geçen derslere öğrenci (Ö42) bu algısını "*Hiçbir şey anlaşılıyor ve internet kesintileri falan oluyor. hiç güzel değil. Açıkcası ben bir şey anlamıyorum.*" ifadesi ile açıklamıştır. Ayrıca yine eleştirel bir yaklaşım ile uzaktan eğitimi gereksiz bir şeye benzeten öğrenci (Ö57) bu algısını "*Bazen öğrenci kamerasını açmaz hoca onu göremez ve dersi hep oğlum kameranı aç diye geçer. Ya da derse fazla katılım olmadığı için öğretmen o girmeyenlere bir daha anlatmak zorunda kalır ya da bağlantı kopuklukları, öğrencinin mikrofonunun bozuk olması gibi şeyler.*" şeklinde açıklamıştır. Uzaktan eğitimi çok kötü bir felakete benzeten öğrenci (Ö68) ise bu algısını "*Online eğitimde hiçbir şey anlamıyorsun. Hiçbir şey yüz yüze eğitime benzemiyor. Mesela hocalar yüz yüz eğitimde anlayıp anlamadığımızı görebiliyorlar ama online eğitimde utanabiliyorsun ve söyleyemiyorsun bu yüzden online eğitim bir felakete benziyor.*" şeklinde ifade etmiştir.

Devlet okulunda ve özel okuldaki araştırmaya katılan 8. sınıf öğrencilerinin uzaktan eğitime ilişkin metaforları incelendiğinde, özel okullarda öğrenim gören öğrencilerin uzaktan eğitime ilişkin metaforlarının daha olumsuz olarak ortaya çıktığı söylenebilir.

4. TARTIŞMA

Araştırmaya katılan ve metaforlara ilişkin görüş belirten öğrencilerin algıları incelendiğinde özel okullarda öğrenim gören öğrencilerin uzaktan eğitime ilişkin metaforlarının daha olumsuz olarak ortaya çıktığı bulgularına ulaşılmıştır. Benzer şekilde Yılmaz ve Güven (2015) öğretmen adaylarının uzaktan eğitime yönelik algılarına metafor yoluyla inceledikleri araştırmada çeşitlilik, gereklilik, ihtiyaca yönelik ve isteğe bağlı şekilde metaforların ifade edildiği, sınıf öğretmeni adaylarının fen bilgisi öğretmen adaylarına göre uzaktan eğitime ilişkin algılarının olumsuz olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Çokyaman ve Ünal (2021) ise yaptıkları çalışmada öğrencilerin uzaktan eğitime ilişkin algılarının olumlu yönde olduğunu tespit etmişlerdir. Alptekin ve Türkmen (2023) yaptıkları çalışmada devlet liselerine sınavsız şekilde giren öğrencilerin uzaktan eğitime ilişkin algı düzeylerinin devlet liselerine sınav puanı ile giren öğrencilere göre daha yüksek bir seviyede olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Çivril, Aruğaslan ve Özkara (2018) uzaktan eğitim öğrencilerinin uzaktan eğitime ilişkin algılarını inceledikleri araştırmada öğrencilerden elde edilen metaforların eğitsel, esneklik, erişilebilirlik, etkileşim ve duyuşsal şekilde ortaya çıktığı, öğrencilerin uzaktan eğitime ilişkin kullandıkları metaforların olumlu yönde ortaya çıktığı sonucuna ulaşılmıştır. Yenilmez, Turgut ve Balbağ (2017) öğrencilerin kullandıkları sitelerin, cinsiyet değişkeninin ve uzaktan eğitime ilişkin bilgilere sahip olmanın, uzaktan eğitim ile ilgili tutum üzerinde etkili olduğu internet kullanım süresi ve akademik performans durumunun ise etkili olmadığı belirtilmiştir. Benzer şekilde Demirbilek (2021) üniversite öğrencilerinin uzaktan eğitime ilişkin metaforik algılarının incelendiği araştırmada öğrenciler tarafından uzaktan eğitim yetersiz olma, verimsiz olma, sosyal ilişkilerin olmaması, karmaşık olması, sıkıcı olması, yıkıcı olması, kalitesiz olması, korkutucu olması, etkisiz olması, psikolojik sorunlara neden olması, sosyal aktivitelerin olmaması, bağımlılık yapması, kontrolsüz olması ve rahatsız edici olması gibi olumsuz metaforlar ile ifade edilmiştir. Bu çalışmanın yapılan çalışma ile örtüştüğü görülmektedir. Buna karşılık öğrenciler uzaktan eğitime ilişkin etkili olma, zaman ve mekan

özgürlüğünün olması, modern olması, ihtiyaç olması, uzağı yakın etmesi, güvenli olması ve tamamlayıcı olması gibi olumlu metaforlar kullanarak da ifade etmişlerdir.

Öğrencilerin uzaktan eğitime ilişkin metaforik algıları çoğunlukla olumsuz teması içerisinde değerlendirilmiştir. Akpolat (2021) benzer şekilde yaptığı çalışmada 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin uzaktan eğitime ilişkin algılarının olumsuz olduğunu tespit etmiş ve öğrencilerin uzaktan eğitimi bireysel çaba gerektiren, verimsiz, sanal ve yalnızlaştırıcı olarak tanımladığını belirlemiştir. Güngörmez (2020) Covid-19 pandemisi sürecinde uzaktan eğitim alan ortaokul öğrencilerinin uzaktan eğitime ilişkin metaforlarını incelediği araştırmada uzaktan eğitim sokak lambası, koşmadan terleme, temassız işlenen ders, belgesel ve doğa bilimi metaforları kullanılarak ifade edilmiştir. Kullanılan metaforlar incelendiğinde uzaktan eğitimin olumlu yönlerinin vurgulandığı görülmektedir. Cantürk ve Cantürk (2021) İngilizce öğretmenlerinin Covid-19 salgını sürecinde gerçekleştirdikleri uzaktan eğitim deneyimlerine ilişkin görüşlerinin ortaya çıkarılması amacıyla yapılan çalışmada, uzaktan eğitimin pandemi sürecinde ihtiyaç duyulan bir özellik olduğu belirtilmemiş, uzaktan eğitim öğretmenlerin bir kısmı tarafından kolay bulunmakta iken bir kısmı tarafından zor bulunmuştur. Ayrıca öğretmenler uzaktan eğitim süreçlerinde erişim sorunları ve ders sırasında disiplin sorunlarının meydana geldiğini belirtmişlerdir. Doğan ve Koçak (2020) EBA sistemi bağlamında uzaktan eğitim faaliyetlerine ilişkin yaptığı araştırma, uzaktan eğitim uygulamalarında içerik sorunlarının bulunduğu, altyapı ve teknolojinin yetersiz olduğu, öğrencilerin derslere ve eğitime ilgisiz kaldıkları, uzaktan eğitimin yapay ve karışık olduğu şeklinde olumsuz görüşler belirtmişlerdir. Ayrıca uzaktan eğitimin sağladığı faydalara ilişkin yapılan değerlendirmelerde mekan sınırının kaldırılması, ekonomik kolaylık sağlaması, eğitimin kesintisiz olabilmesi, zaman sorununun bulunmaması, özdenetim kazandırma ve fırsat eşitliği sağlama gibi olumlu yönlerinden bulunduğu belirtilmiştir.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırmada öğrencilerin uzaktan eğitime ilişkin kullandıkları metaforlar incelendiğinde aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır;

- Devlet okulundan araştırmaya katılan öğrencilerin önemli bir kısmı yalnızca telefonda uzaktan eğitime katılmakta, yaklaşık %25'lik bir kısım ise tablet ya da bilgisayardan uzaktan eğitime katılım sağlamaktadır.

- Özel okullardan uzaktan eğitime erişim sağlayan öğrencilerin önemli bir kısmı yalnızca bilgisayardan bağlanmakta iken, %27'lik bir kısmı birden fazla teknolojik araç kullanmaktadır.

- Özel okullarda öğrenim gören öğrenciler devlet okulundaki öğrencilere göre birden fazla teknolojik araç, tablet ve bilgisayar kullanarak uzaktan eğitime erişim sağlamaktadır. Bu durum özel okullarda eğitim gören öğrencilerin sosyo-ekonomik açıdan devlet okullarında eğitim gören öğrencilere göre daha iyi seviyede olduklarını gösterebilir.

- Devlet okulunda öğrenim gören 8. sınıf öğrencilerinin uzaktan eğitime ilişkin metaforları "kitap, yengeç, zehirli böcek, saatli duvar, evde ders çalışma, yolculuk, film, tren vagonu, teknoloji, oyun oynama, kum saati, kulağı zor diyen bir insan, yemek yeme, hapis, stres, karmaşıklık, telefon, yüz yüze eğitim, çatısız bir ev, televizyon izleme, yararlı şeyler, televizyonsuz kumanda, boş ders, kötü bir şey" şeklinde ortaya çıkmıştır.

- Özel okullarda öğrenim gören öğrencilerin uzaktan eğitime ilişkin metaforları "hem iyi hem kötü, yazın evde kalma, boş geçen dersler, içi boş kutu, görüntülü arama, disiplinsizlik, kullanılmayan altın, niteliksiz eğitim, proje ödevleri, bilgisayar bağımlılığı, gereksiz bir şey, çorap bir arazi, tuzsuz bir çorba, doktor reçetesi, zaman kaybı, çöplük, tam eğitimsiz hayat, çok kötü bir felaket, zarar, okul, çikolatalı yulaf, sağlık ve online alışveriş" şeklinde ortaya çıkmıştır.

- Araştırmaya katılan ve metaforlara ilişkin görüş belirten öğrencilerin algıları incelendiğinde özel okullarda öğrenim gören öğrencilerin uzaktan eğitime ilişkin metaforlarının daha olumsuz olarak ortaya çıktığı sonucuna ulaşılmıştır. Öğrencilerin uzaktan eğitime ilişkin verimsiz ve olumsuz olan algılarını değiştirmek için öğretmenlerin uzaktan eğitim materyallerini etkili kullanmaları ve bu konuda kendilerini geliştirecek hizmetiçi eğitimlere katılmalarının etkili olacağı düşünülmektedir.

Araştırmada ulaşılan sonuçlar doğrultusunda aşağıdaki önerilere yer verilmiştir:

- Özel okullardaki öğrencilerin uzaktan eğitime erişim sağladıkları teknolojik araçların teknik özellikleri daha gelişmiş olup bilgisayar kullanım oranları daha yüksek ve birden fazla teknolojik araç kullanarak uzaktan eğitime erişim sağlama düzeyleri devlet okulundaki öğrencilere göre daha yüksektir. Bu durum özel okullardaki öğrenciler için alternatif oluşturmasına karşılık devlet okulunda öğrenim gören öğrencilerin sosyal ekonomik yetersizliklerinin göstergeleri arasında yer alabilir. Bu bakımdan devlet okulunda öğrenim gören öğrencilere uzaktan eğitime telefon dışında daha zengin teknolojik imkan sağlayan araçların kullanılması bakımından yapılan projelerin yaygınlaştırılması sağlayabilir.

- Özel okullarda öğrenim gören öğrencilerin uzaktan eğitime ilişkin metaforik algılarının daha olumsuz kavramlarla ifade edildiği görülmektedir. Bu durumun nedenleri genel olarak uzaktan eğitimden "Bir şey anlaşılmadığı ve faydasız olduğu.." şeklinde ifade edilmiştir. Bu olumsuz özelliklerin çözüme kavuşturulması, uzaktan eğitimin daha etkili ve verimli hale getirilmesi, öğrencilerin algılarının olumlu olmasına katkı sağlayabilir.

- Bu araştırmada 8. sınıf öğrencilerinin uzaktan eğitime ilişkin metaforları incelenmiştir. Benzer araştırmalar farklı sınıf düzeylerinde ve farklı eğitim kademelerinde gerçekleştirilebileceği gibi, öğretmen ve velilerin katılımı ile de araştırma literatürüne katkı sağlanabilir.

KAYNAKLAR

Akpolat, T. (2021). Ortaokul öğrencilerinin uzaktan eğitime ilişkin metaforik algılarının incelenmesi. *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences (JFES)*, 54(2), 497-522.

Alptekin, G., & Türkmen, D. (2023). Ortaöğretim öğrencilerinin COVID-19 pandemi dönemindeki uzaktan eğitim faaliyetlerine ilişkin algı düzeyleri. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 9(1), 23-61.

Borgerding, L. A. (2017). High school biology evolution learning experiences in a rural context: A case of and for cultural border crossing. *Cultural Studies of Science Education*, 12(1), 53-79.

Bullough Jr, R. V. (1991). Exploring personal teaching metaphors in preservice teacher education. *Journal of teacher education*, 42(1), 43-51.

- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. & Demirel, F. (2019). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Cantürk, G., & Cantürk, A. (2021). İngilizce öğretmenlerinin covid-19 küresel salgını sürecinde gerçekleştirdikleri uzaktan eğitim deneyimleriyle ilgili görüşlerinin metaforlar yoluyla belirlenmesi. *International Journal of Current Approaches in Language, Education and Social Sciences*, 3(1), 688-724.
- Çivril, H., Aruğaslan, E., & Özkara, B. Ö. (2018). Uzaktan eğitim öğrencilerinin uzaktan eğitime yönelik algıları: Bir metafor analizi. *Eğitim Teknolojisi Kuram ve Uygulama*, 8(1), 39-59.
- Çokyaman, M., & Menderes, Ü. (2021). Öğrenci ve öğretmenlerin Covid-19 salgını dönemindeki uzaktan eğitim algısı: Bir metafor analizi. *OPUS International Journal of Society Researches*, 18 (Yönetim ve Organizasyon Özel Sayısı), 1684-1715.
- Deignan, A., Semino, E., & Paul, S. A. (2019). Metaphors of climate science in three genres: Research articles, educational texts, and secondary school student talk. *Applied Linguistics*, 40(2), 379-403.
- Demirbilek, N. (2021). Üniversite öğrencilerinin uzaktan öğretime ilişkin metaforik algıları. *e-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 12(1), 1-15.
- Doğan, S., & Koçak, E. (2020). EBA sistemi bağlamında uzaktan eğitim faaliyetleri üzerine bir inceleme. *Ekonomi ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7(14), 111-124.
- Güngörmez, H. G. (2020). Covid-19 Pandemisi sürecinde uzaktan eğitim alan ortaokul öğrencilerinin uzaktan fen bilimleri dersi eğitimine ilişkin algılarının metaforlar yoluyla incelenmesi. *EJERCongress 2020 Bildiri Özetleri Kitabı*, 493-496.
- Karataş, Z. (2015). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. *Manevi temelli sosyal hizmet araştırmaları dergisi*, 1(1), 62-80.
- Merriam, S. B. (2013). *Nitel araştırma: Desen ve uygulama için bir rehber* (3. Baskıdan Çeviri, Çeviri Editörü: S.Turan). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Miles, M. B. ve Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis*. London: Sage Publication.
- Mullet, D. R., Kettler, T., & Sabatini, A. (2018). Gifted students' conceptions of their high school STEM education. *Journal for the Education of the Gifted*, 41(1), 60-92.
- Schulte, M. (2018). Adult learning degree and career pathways: Allusions to Maslow's hierarchy of needs. *The Journal of Continuing Higher Education*, 66(1), 62-64.
- Smyth, J. (2020). When teachers theorize their practice: A reflexive approach to a distance education course. *In critical reflections on distance education* (pp. 197-233). Routledge.
- Soto-Andrade, J. (2020). Metaphors in mathematics education. *Encyclopedia of mathematics education*, 619-625.
- Yenilmez, K., Turğut, M., & Balbağ, M. Z. (2017). Öğretmen adaylarının uzaktan eğitime yönelik tutumlarının bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(2), 91-107.

Yılmaz, A., Esentürk, O. K., Demir, G. T., & İlhan, E. L. (2017). Metaphoric Perception of Gifted Students about Physical Education Course and Physical Education Teachers. *Journal of Education and Learning*, 6(2), 220-234.

Yılmaz, G. K., & Güven, B. (2015). Öğretmen adaylarının uzaktan eğitime yönelik algılarının metaforlar yoluyla belirlenmesi. *Türk Bilgisayar ve Matematik Eğitimi Dergisi*, 6(2), 299-322.